

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Aan de schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs

**Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Referentie
29666148

Datum **17 MAART 2022**
Betreft Toelatingsbeleid en toegankelijkheid

Alle kinderen hebben recht op vrij en veilig onderwijs en het funderend onderwijs is voor alle kinderen vrij toegankelijk. In 2020 is onderzoek uitgevoerd naar het toelatingsbeleid en de toegankelijkheid van po- en vo-scholen.¹ Daaruit bleek allereerst dat de meeste scholen op een goede en integere manier omgaan met het toelaten van leerlingen. Er bleek ook ruimte voor verbetering, met name in de communicatie over het toelatingsbeleid en de toepassing van de zorgplicht passend onderwijs. In deze brief licht ik toe welke verbeteringen er nodig zijn en vraag ik u uw toelatingsbeleid tegen het licht te houden. Ik vraag u dit om ervoor te zorgen dat kinderen ook op het gebied van toegang tot het onderwijs gelijke kansen hebben.

In deze brief ga ik in op de benodigde verbeteringen in het toelatingsbeleid van scholen. Bij deze brief is een samenvatting gevoegd van de bestaande wet- en regelgeving over de aanmelding en de toelating van leerlingen en de zorgplicht. U vindt dit overzicht in de bijlage bij deze brief.

Verbetering is nodig

Het is belangrijk dat voor ouders en leerlingen helder is wat de formele procedure is rondom toelating en welke rechten en plichten daarmee gemoeid zijn. Dat kan op veel scholen nog beter. Uit wetgeving, jurisprudentie en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur volgt dat uw toelatingsbeleid goed vindbaar en transparant moet zijn en ook consequent toegepast moet worden. In het aangehaalde onderzoek van Oberon worden in dit kader enkele opvallende punten genoemd:

- **Bekendheid:** De onderzoekers constateren dat lang niet alle ouders bekend zijn met de regels omtrent het toelatingsbeleid van de school. Het toelatingsbeleid staat bij een derde van de scholen in het primair onderwijs en een vijfde van de scholen in het voortgezet onderwijs namelijk niet op schrift. Een klein percentage van de scholen geeft zelfs aan dat hun toelatingsbeleid niet inzichtelijk is voor ouders. Wel geldt dat vrijwel alle ouders die de regels van hun school omtrent toelating kennen, deze regels helder vinden.

¹ <https://www.oberon.eu/media/h1gflyfi/rapport-toelatingsbeleid-en-toegankelijkheid.pdf>

- **Weigering:** Ook blijkt dat weigering van leerlingen in het po en vo lang niet altijd schriftelijk gebeurt, terwijl dit wel in de rede ligt met het oog op transparantie, zorgvuldigheid en rechtsbescherming. Een ouder heeft namelijk de mogelijkheid bezwaar te maken tegen de beslissing over de toelating. Circa twee derde van de ouders die te maken hebben gehad met een weigering, geven aan niet te zijn geweest op de mogelijkheid om bezwaar te maken.
- **Wegadviseren:** Het merendeel van de po- en vo-scholen vindt het soms verstandig een leerling nog vóór de schriftelijke aanmelding naar een andere school te verwijzen. Ook komt het met regelmaat voor dat scholen leerlingen adviseren naar een andere school te gaan, omdat zij zich daar beter thuis zouden voelen. Dit wordt ook wel 'wegadviseren' genoemd en strookt niet met principes van vrije toegang tot onderwijs en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Ik vind het zorgelijk om te lezen dat ouders met een migratieachtergrond of een laag opleidingsniveau vaker aangeven te maken te krijgen met wegadviseren.
- **Vrijwillige ouderbijdrage:** uit de analyse blijkt dat ongeveer een derde van de scholen niet (duidelijk) vermeldt dat de ouderbijdrage vrijwillig is. 30 tot 40 procent van de ouders ervaart de ouderbijdrage ook niet als vrijwillig en dit percentage is onder ouders met een migratieachtergrond of een laag opleidingsniveau met een kind op de basisschool nog hoger. Het betalen van de ouderbijdrage mag nooit een belemmering bij de schoolkeuze of een drempel voor de toelating van kinderen tot een school zijn. De wetswijziging die per 1 augustus jl. van kracht is, maakt het nog duidelijker dat de vrijwillige ouderbijdrage écht vrijwillig is. Het bieden van een kosteloos alternatief voor leerlingen van ouders die de vrijwillige ouderbijdrage niet betalen is niet langer toegestaan. De wetswijziging regelt dat alle leerlingen mee moeten kunnen doen met extra activiteiten en programma's die de school organiseert, ook als ouders de vrijwillige ouderbijdrage niet betalen. Dit beleid dient ook expliciet vermeld te worden in de schoolgids en het schoolplan. Ik vraag u het vrijwillige karakter ook te vermelden bij inning van de vrijwillige ouderbijdrage.

Referentie

29666148

Mijn dringende oproep aan u

Ik vraag u om uw toelatingsbeleid tegen het licht te houden en te zoeken naar mogelijkheden voor verduidelijking en meer transparantie. Net als u wil ik dat ieder kind de school vindt die bij hem of haar past. Duidelijke communicatie over aanmelding, toelating, de zorgplicht passend onderwijs, weigering en de mogelijkheden om hiertegen bezwaar te maken, dragen hieraan bij. Alle ouders en leerlingen moeten over dezelfde informatie kunnen beschikken en weten wat hun rechten en plichten zijn. De gevolgen van onbekend en onduidelijk toelatingsbeleid treffen ouders met een lager opleidingsniveau of een migratieachtergrond, en hun kinderen, harder.

Ook de PO-Raad en VO-raad zien de meerwaarde van een helder toelatingsbeleid. Zij zullen dit onderwerp ook bij u onder de aandacht blijven brengen. De inspectie spreekt schoolbesturen aan wanneer er signalen zijn dat zij zich op de genoemde thema's niet aan de wet houden, en geeft zo nodig een herstelopdracht. Dat zal de inspectie ook de komende periode blijven doen.

Hieronder staat een aantal vragen die u kunnen helpen uw toelatingsbeleid te toetsen en om transparanter en helderder te communiceren over uw toelatingsbeleid. Als u meerdere scholen bestuurt, vraag ik u met uw schoolleiders in gesprek te gaan over uw toelatingsbeleid.

Referentie

29666148

1. **Wordt het toelatingsbeleid van de scholen in uw gemeente besproken in het overleg over de Lokale Educatieve Agenda (LEA)?**

Het LEA-overleg biedt bij uitstek de mogelijkheid voor gemeenten, schoolbesturen en de kinderopvang om binnen de lokale context met elkaar te spreken over toelatingsbeleid en daarover afspraken te maken. In de wet is opgenomen dat deze partijen ten minste jaarlijks het gesprek voeren over onder andere de inschrijvings- en toelatingsprocedures. Deze afspraken hebben zoveel mogelijk het karakter van meetbare doelen. Door in het LEA-overleg afspraken te maken, kunnen scholen hun beleid omtrent bijvoorbeeld aanmelding(periodes), voorrangsregels, ouderbijdrage, weigering of de spreiding van leerlingen op elkaar afstemmen.

2. **Staat uw beleid omtrent toelating van leerlingen op schrift en is dit vindbaar voor ouders en leerlingen?**

Door de regels van uw school omtrent toelating op schrift te zetten, en dit beleid kenbaar te maken op uw website en/of in uw schoolgids, draagt u eraan bij dat het toelatingsbeleid transparant is voor ouders en leerlingen en consequent wordt toegepast. U kunt denken aan informatie over uw maximale toelatingscapaciteit, de procedure om te worden toegelaten op uw school, eventuele voorrangsregels bij overaanmelding (eventueel in samenwerking met andere schoolbesturen of de gemeente), samenwerking met voorschoolse opvang, informatie over de zorgplicht, uw mogelijkheden voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte, de procedure voor de overgang van po naar vo en de hoogte en het vrijwillige karakter van de ouderbijdrage. Via de website www.scholenopdekaart.nl kunt u onder het kopje 'Handige informatie voor ouders' informatie invullen over het toelatingsbeleid van uw school.

3. **Hoe verloopt uw aanmeldprocedure en is uw aanmeldformulier vindbaar op uw website en/of de schoolgids?**

Aangezien een aanmelding altijd schriftelijk dient te gaan, mag van een school verwacht worden dat zij een schriftelijk aanmeldmogelijkheid biedt. Daarbij kan ik mij voorstellen dat u waarde hecht aan een informeel, verkennend gesprek met ouders en leerlingen die geïnteresseerd zijn in uw school waarbij u ook vraagt naar de ondersteuningsbehoefte van een kind. Ouders hebben echter altijd het recht om hun kind aan te melden op uw school. U kunt, in uw afweging tot toelating, een ouder verzoeken informatie omtrent de ondersteuningsbehoefte van een kind te overleggen, bijvoorbeeld informatie van de voorschool.

Centraal aanmeldbeleid

In enkele gemeenten hebben schoolbesturen, vaak in afstemming met de gemeente, samen afspraken gemaakt over de aanmelding en toelating van leerlingen in het po en/of het vo. Vaak melden ouders hun kind in zo'n geval aan bij een centraal loket. Vervolgens worden de leerlingen verdeeld over de scholen. Dat kan door middel van loting, al dan niet in combinatie met het toepassen van voorrangregels. Hierbij is het van belang dat de procedure waarop de leerlingen over de scholen worden verdeeld transparant en uitlegbaar is. Ook vraag ik u enige plaatsingsruimte te houden voor uitzonderingsgevallen, bijvoorbeeld voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte waar het schoolondersteuningsprofiel van uw school op aansluit.

Referentie

29666148

Tot slot

Om alle kinderen gelijke kansen te geven, moeten we bij het begin beginnen. Dat is de aanmelding bij een school. Als we de nog bestaande belemmeringen kunnen verwijderen, hebben we een belangrijke stap gezet. Ik ga ervan uit dat ik op uw medewerking kan rekenen en we er op die manier voor kunnen zorgen dat leerlingen terecht komen op de school die bij hen past.

Met vriendelijke groet,

De minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs,

Dennis Wiersma

Bijlage: overzicht wet- en regelgeving omtrent toelating

Referentie

29666148

In de wet is geregeld dat ouders hun kind schriftelijk moeten aanmelden voor toelating tot een school.² Dit is dus een eenzijdige actie van de ouder of verzorger. Een kind kan worden aangemeld op een school voor primair onderwijs vanaf de dag waarop het kind de leeftijd van drie jaar bereikt.

Als het kind is aangemeld bij een po- of vo-school én die school voldoende plaatsingsruimte heeft, geldt vanaf dat moment de zorgplicht passend onderwijs. Deze zorgplicht betekent dat het bevoegd gezag de verplichting heeft om

- te beoordelen of een leerling extra ondersteuning nodig heeft
- te onderzoeken hoe de school de benodigde extra ondersteuning kan bieden (waar nodig in samenwerking met het samenwerkingsverband passend onderwijs of andere partners)
- en, indien dit een onevenredige belasting vormt, te zorgen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten.

Als een school aangeeft vol te zitten, moet het maximum aantal leerlingen transparant zijn. Toelatingsbeleid dient ten alle tijden consequent te worden toegepast. Bijzondere scholen mogen, onder voorwaarden, aan ouders vragen of ze de grondslag van het onderwijs onderschrijven.

Na schriftelijke aanmelding door de ouders beslist het bevoegd gezag binnen zes weken of zij een kind toelaten of weigeren. Deze termijn kan met maximaal vier weken worden verlengd. Als de toelatingsbeslissing positief is, vindt *inschrijving* op de betreffende school plaats. Als het kind wordt geweigerd dient het bevoegd gezag dit *schriftelijk* aan de ouders kenbaar te maken en, zoals eerder vermeld, een andere school voor de leerling te zoeken als dat op grond van de zorgplicht nodig is.

Sommige basisscholen werken met een belangstellingslijst, met vooraanmeldingen, voor kinderen jonger dan drie jaar. Zo'n lijst is toegestaan. Een vooraanmelding is een aanmelding zonder wettelijke basis en een schoolbestuur kan op basis van een vooraanmelding geen toelatingsbesluit nemen. Een vooraanmelding mag ook niet leiden tot voorrang bij de daadwerkelijke aanmelding. Bij een vooraanmelding geldt de zorgplicht dus nog niet.

² WPO, art. 40 en WVO, art. 27.